

Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:93 Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone. I propositionen föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen mellan Sveriges regering och specialdomstolen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Därutöver föreslås att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. I propositionen föreslås en lag som reglerar samarbetet med specialdomstolen samt följdändringar i gällande lagstiftning.

Lagen och följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner avtalet och antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone	6
Lagteknisk anmärkning	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9
<i>Bilaga 3</i>	
Avtalstext	14
<i>Bilaga 4</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande 2005/06:KU7y	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Avtal om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone**

Riksdagen godkänner avtalet den 15 oktober 2004 om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som har meddelats av Specialdomstolen för Sierra Leone.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:93 punkt 1.

2. **Lag om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone m.m.**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,
2. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
3. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:93 punkterna 2–4.

Stockholm den 18 maj 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Persson (s), Beatrice Ask (m), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Johan Linander (c), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp), Ulla Wester (s) och Claes-Göran Brandin (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 16 januari 2002 ingick Förenta nationerna ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en specialdomstol för Sierra Leone, Specialdomstolen för Sierra Leone. Avtalet var ett resultat av förhandlingar mellan FN:s generalsekreterare och Sierra Leones regering i syfte att etablera en oberoende särskild domstol för att lagföra de personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell sierraleonsk rätt som har begåtts i Sierra Leone den 30 november 1996 eller senare. Domstolen har inlett sin verksamhet.

På initiativ av specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Den 15 oktober 2004 undertecknades överenskommelsen.

Inom Justitiedepartementet har en promemoria utarbetats, Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone (dnr Ju2005/6145/BIRS). I promemorian föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Därutöver föreslås i promemorian att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Vidare lämnas i promemorian förslag till de lagändringar som ett sådant samarbete föranleder. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en sammanställning över yttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2005/6145/BIRS).

Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen och har inte haft något att invända i sak mot de bestämmelser som föreslagits. Lagrådet har dock förordat att samarbetet med specialdomstolen regleras i en särskild lag och inte – som föreslogs i remissen till Lagrådet – genom ändringar i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt. Regeringen har i denna del följt Lagrådets förslag med några enstaka redaktionella ändringar.

Lagförslaget finns i *bilaga 2* och avtalstexten i *bilaga 3*.

Justitieutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen. Yttrandet (KU7y) finns i *bilaga 4*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den 16 januari 2002 träffade Förenta nationerna ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en oberoende särskild domstol, Specialdomstolen för Sierra Leone, för att lagföra de personer som bär det största

ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell sierraleonsk rätt som har begåtts i Sierra Leone den 30 november 1996 eller senare.

På initiativ av specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Den 15 oktober 2004 undertecknades överenskommelsen.

I propositionen föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Därutöver föreslås i propositionen att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Ett förslag till en lag som reglerar samarbetet med specialdomstolen lämnas i propositionen.

Lagen och följdändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Utskottets överväganden

Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner avtalet om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som meddelats av specialdomstolen. Utskottet tillstyrker dessutom regeringens förslag om lag om samarbete med specialdomstolen, vilken skall ha sin tillämpning när specialdomstolen ansöker om rättsligt biträde av Sverige.

Behörigheten för Specialdomstolen för Sierra Leone omfattar huvudsakligen allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det ligger i världssamfundets intresse att brott av den typen lagförs och att utdömda straff verkställs. Det motverkar strafffrihet och utgör ett bidrag till försoning och stabilitet i det drabbade området. Utskottet anser därför att Sverige bör medverka till den rättsskipning som sker vid specialdomstolen genom att stödja specialdomstolen i detta hänseende och tillträda det straffverkställighetsavtal Sverige har förhandlat fram med domstolen. Ett sådant tillträde ligger dessutom i linje med FN:s säkerhetsråds uppmaning till alla medlemsländer att fullt ut samarbeta med specialdomstolen.

Specialdomstolen för Sierra Leone är en mellanfolklig organisation enligt 10 kap. 1 § regeringsformen. Eftersom avtalet om straffverkställighet förutsätter lagstiftning skall det godkännas av riksdagen. Enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket kan rättsskipnings- eller förvaltningsuppgift som inte direkt grundar sig på regeringsformen genom beslut av riksdagen överlåtas till bl.a. mellanfolklig organisation. Riksdagen får också i lag bemyndiga regeringen eller annan myndighet att i särskilda fall besluta om sådan överlåtelse. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning skall riksdagens beslut fattas med minst tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Enligt regeringen förutsätter samarbetet enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen inte någon överlåtelse av beslutanderätt av rättsskipnings- eller förvaltningsuppgifter. Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande anslutit sig till regeringens bedömning i denna fråga. Justitieutskottet, som inte gör någon annan bedömning, anser att riksdagen bör godkänna straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen för Sierra Leone och tillstyrker regeringens förslag i den här delen.

Det krävs lagändringar för att Sverige skall kunna samarbeta med specialdomstolen i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Regeringens förslag till lag om samarbete med specialdomstolen skall tillämpas när specialdomstolen ansöker om rättsligt biträde av Sverige och innebär bl.a. att regeringen på begäran av Specialdomstolen för Sierra Leone skall kunna besluta att en fängelsedom som meddelats av specialdomstolen får verkställas i Sverige. Lagförslaget innebär vidare att lagen (1957:668) om utlämning för brott som huvudregel skall tillämpas vid utlämning till specialdomstolen. Rättslig hjälp i brottmål skall enligt en hänvisning i lagförslaget med vissa undantag kunna lämnas till specialdomstolen enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. För vissa frågor såsom förbud mot att döma för samma gärning flera gånger, rätt till offentlig försvarare, ersättning för inställelse, Sveriges kostnadsansvar, språkrav m.m. skall motsvarande regler gälla som finns i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt. Utskottet konstaterar att det dessutom erfordras vissa följdändringar i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Utskottet ansluter sig till de överväganden regeringen gör i propositionen och tillstyrker regeringens lagförslag.

Lagteknisk anmärkning

Utskottet anmärker att lydelsen av 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga enligt SFS 2005:729 och 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård enligt SFS 2005:731 båda har trätt i kraft sedan regeringen väckt förslaget i riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:93 Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone:

1. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner avtalet den 15 oktober 2004 om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som har meddelats av Specialdomstolen för Sierra Leone (avsnitt 7.2).
2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.
3. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
4. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag gäller i förhållande till Specialdomstolen för Sierra Leone (specialdomstolen) som inrättades genom ett avtal den 16 januari 2002 mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering.

2 § En ansökan från specialdomstolen skall ges in till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Underrättelser i och redovisning av ett ärende till specialdomstolen skall vidarebefordras av Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Utlämning

3 § I fråga om utlämning till specialdomstolen tillämpas lagen (1957:668) om utlämning för brott, om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 9 §, 18 § andra stycket sista meningen samt 26 och 26 b §§ lagen om utlämning för brott skall inte tillämpas.

Utlämning till specialdomstolen får ske även om utlämning inte skulle vara möjlig vid en tillämpning av 2 eller 4 § eller 10 § andra stycket lagen om utlämning för brott och alltså även om Högsta domstolen funnit att det finns hinder mot utlämning enligt någon av dessa bestämmelser.

Ett beslut om häktning eller en dom som specialdomstolen har meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt.

Rättslig hjälp

4 § I fråga om rättslig hjälp till specialdomstolen tillämpas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall inte tillämpas.

Regeringen får besluta att rättslig hjälp får lämnas till specialdomstolen även om det, vid en tillämpning av 2 kap. 2 § andra meningen lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, skulle finnas hinder mot att lämna rättslig hjälp på grund av att den gärning som ansökan avser inte

motsvarar ett brott enligt svensk lag. Om en åklagare eller domstol finner att en ansökan bör avslås på den grunden, skall ansökan överlämnas till regeringen.

Specialdomstolen skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med sådana villkor som avses i 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

5 § Om det vid handläggningen av en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från specialdomstolen framkommer att ansökan är oförenlig med en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från en annan stat som handläggs enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, skall frågan överlämnas till regeringen som beslutar vilken av ansökningarna som skall ha företräde.

Straffverkställighet

6 § Regeringen får på begäran av specialdomstolen besluta att en fängelsedom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömda nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

7 § Företrädare för specialdomstolen eller den domstolen utser för att undersöka behandlingen av den som avtjänar straff som utdömts av domstolen, har rätt att besöka den plats där personen är placerad. Den som ansvarar för någon som avtjänar ett sådant straff skall ge den som genomför undersökningen det biträde som denne behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Transport av frihetsberövade genom Sverige

8 § Chefen för Justitiedepartementet får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte skall överföras mellan en annan stat och specialdomstolen. Under en sådan transport skall frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs skall friges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, skall polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess att en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta chefen för Justitiedepartementet om detta. Görs ingen ansökan

senast 96 timmar från den oplanerade landningen, skall personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i lagen (1957:668) om utlämning för brott.

Övriga bestämmelser

9 § Har frågan om ansvar för en viss gärning prövats vid specialdomstolen, får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige.

10 § Om specialdomstolen begär att en åtgärd skall vidtas beträffande den som misstänks eller har åtalats eller dömts för brott, skall personen, om han eller hon begär det, biträdas av en offentlig försvarare. I fråga om försvararen gäller rättegångsbalkens bestämmelser.

11 § Ett vittne eller en målsägande eller sakkunnig i Sverige som har kallats för att höras av specialdomstolen har rätt till ersättning för sin inställelse enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

12 § Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till någon annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten.

13 § Bestämmelser i annan lag eller författning om delgivning och rättslig hjälp åt domstol eller myndighet i en annan stat tillämpas på ansökningar från specialdomstolen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:729

Föreslagen lydelse

21 a §

Beslut om vård med stöd av denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. utlämning enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, *eller*

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:000) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:731

Föreslagen lydelse

29 §

Har beträffande någon som vårdas enligt denna lag beslut meddelats om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. utlämning enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, *eller*
8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:000) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

får utan hinder av tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som skall verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

får *trots* tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som skall verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

I fråga om en patient som är utlämning upphör tvångsvården vid verkställighet av ett beslut om hemsändande som har meddelats med stöd av 23 kap. 2 § utlänningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

BILAGA 3

Avtalstext

Avtal om straffverkställighet med Specialdomstolen för Sierra Leone

Agreement between the Special Court for Sierra Leone and the Government of Sweden on the Enforcement of Sentences of the Special Court for Sierra Leone

Avtal om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som meddelats av Specialdomstolen för Sierra Leone

The Special Court for Sierra Leone, established by the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone signed on 16 January 2002 (hereinafter "Special Court") and

Specialdomstolen för Sierra Leone, inrättad genom avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, undertecknat den 16 januari 2002, nedan kallad *specialdomstolen*, och

The Government of Sweden (hereinafter "requested State"),

Sveriges regering, nedan kallad *den anmodade staten*,

RECALLING Article 22 of the Statute of the Special Court annexed to the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone, according to which imprisonment of persons sentenced by the Special Court shall be served in Sierra Leone; or if circumstances so require, in any State that has concluded with the International Criminal Tribunal For Rwanda or the International Criminal Tribunal for former Yugoslavia an agreement for the enforcement of sentences and which has indicated to the Special Court its willingness to accept convicted persons; or alternatively, in any State with which the Special Court has concluded similar agreements;

som erinrar om artikel 22 i specialdomstolens stadga, som är bilagd avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, enligt vilken fängelsestraff som ådömts personer av specialdomstolen skall avtjänas i Sierra Leone eller, om omständigheterna så kräver, i en stat som med Internationella brottmålstribunalen för Rwanda eller Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien har slutit avtal om straffverkställighet och för specialdomstolen har förklarat sig villig att ta emot dömda personer eller, alternativt, i en stat som har slutit ett liknande avtal med specialdomstolen,

RECALLING United Nations Security Council Resolution 1470 (2003), adopted on 28 March 2003, which urges all the States to cooperate fully with the Special Court;

som åberopar Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1470 (2003), av den 28 mars 2003, i vilken alla medlemsstater uppmanas att fullt ut samarbeta med specialdomstolen,

NOTING the willingness of the requested State to enforce sentences regarding violations of international humanitarian law imposed by the Special Court;

som noterar att den anmodade staten har förklarat sig beredd att verkställa domar om brott mot internationell humanitär rätt som meddelats av specialdomstolen,

RECALLING the provisions of the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners approved by ECOSOC resolutions 663 C XXIV) of 31 July 1957 and 2067 (LXII) of 13 May 1977, the Body of Principles for the Protection of all Persons under any Form of Detention or Imprisonment adopted by General Assembly resolution 43/173 of 9 December 1988, and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners adopted by General Assembly resolution 45/111 of 14 December 1990;

som åberopar bestämmelserna i Förenta nationernas standardminiregler för behandling av interner, antagen genom ECOSOC-resolutionerna 663 C (XXIV) av den 31 juli 1957 och 2067 (LXII) av den 13 maj 1977, principerna till skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande, antagna genom Förenta nationernas generalförsamlings resolution 43/173 av den 9 december 1988, samt principerna för behandling av interner, antagna genom generalförsamlingens resolution 45/111 av den 14 december 1990,

IN ORDER to give effect to the judgements and sentences of the Special Court;
HAVE AGREED as follows:

har kommit överens om följande för att verkställa specialdomstolens domar och påföljder.

Article 1

Artikel 1

Purpose and Scope of the Agreement

Avtalets syfte och omfattning

This Agreement shall regulate matters relating to or arising out of all requests to the requested State to enforce sentences imposed by the Special Court.

Detta avtal skall reglera frågor som sammanhänger med eller uppstår till följd av alla framställningar till den anmodade staten att verkställa domar som meddelats av specialdomstolen.

Article 2*Procedure*

1. A request to the requested State to enforce a sentence shall be made by the Registrar of the Special Court (hereinafter "Registrar"), with the approval of the President of the Special Court.

2. The Registrar shall provide the following documents to the requested State when making the request:

a. a certified copy of the judgement;

b. a statement indicating how much of the sentence has already been served, including information on any pre-trial detention;

c. when appropriate, any medical or psychological reports on the convicted person, any recommendation for his or her further treatment in the requested State and any other factor relevant to the enforcement of the sentence; and

d. certified copies of identification papers of the convicted person in the possession of the Special Court.

3. The requested State shall promptly decide upon the request of the Registrar, in accordance with national law, and inform the Registrar in writing of its decision whether or not to accept the convicted person.

Artikel 2*Förfarande*

1. En framställning till den anmodade staten att verkställa ett straff skall göras av specialdomstolens registrator efter godkännande av specialdomstolens president.

2. Registratorn skall vid en framställning lämna den anmodade staten följande handlingar:

a) En bestyrkt kopia av domen.

b) En förklaring om hur stor del av straffet som redan har avtjänats, innefattande uppgifter om frihetsberövande före rättegång.

c) I förekommande fall, journaler angående den dömda personens fysiska och mentala hälsa, eventuella rekommendationer angående vidare behandling av honom eller henne i den anmodade staten samt andra omständigheter som är av betydelse för verkställande av straffet.

d) Bestyrkta kopior av identitetshandlingar för den dömda personen som innehas av specialdomstolen.

3. Den anmodade staten skall ofördröjligen i enlighet med gällande nationell lag fatta beslut om registrators framställning och skriftligen underrätta registratorn om beslutet.

Article 3*Enforcement*

1. In enforcing the sentence pronounced by the Special Court, the competent national authorities of the requested State shall be bound by the duration of the sentence.

2. The conditions of imprisonment shall be governed by the law of the requested State, subject to the supervision of the Special Court, as provided for in Articles 6 to 8 and paragraphs 2 and 3 of Article 9 below.

3. The conditions of imprisonment shall be compatible with the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, the Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners.

Article 4*Transfer of the convicted person*

1. The Registrar shall make appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the Special Court to the competent authorities of the requested State. Prior to his or her transfer, the convicted person will be informed by the Registrar of the contents of this Agreement.

2. If, after the transfer of the convicted person to the requested State, the Special Court, in accordance with its Rules of Procedure and Evidence, orders

Artikel 3*Verkställighet*

1. Vid verkställande av specialdomstolens dom skall de behöriga myndigheterna i den anmodade staten vara bundna av längden av det straff som specialdomstolen bestämt.

2. Fängelsestraffet skall verkställas i enlighet med lagen i den anmodade staten under överinseende av specialdomstolen i enlighet med artiklarna 6–8 och artikel 9.2–9.3 i detta avtal.

3. Förhållandena i fängelset skall vara förenliga med Förenta nationernas standardminimiregler för behandling av interner, principerna för skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande samt principerna för behandling av interner.

Artikel 4*Överföring av den dömda personen*

1. Registratören skall vidta lämpliga åtgärder för överföring av den dömda personen från specialdomstolen till de behöriga myndigheterna i den anmodade staten. Innan överföringen sker, skall registratören underrätta den dömda personen om innehållet i detta avtal.

2. Om specialdomstolen i enlighet med sin rättegångsordning och sina bevisregler efter det att den dömda personen har överförts till den anmodade staten begär att denna person

that the convicted person appears as a witness in a proceeding before it, the convicted person shall, in accordance with the national law of the requested State, be transferred temporarily to the Special Court for that purpose, conditional on his or her return to the requested State within the period decided by the Special Court.

skall inställa sig som vittne vid en rättegång i specialdomstolen, skall personen i enlighet med den anmodade statens nationella lag tillfälligt överföras till specialdomstolen i detta syfte under förutsättning att personen återsänds till den anmodade staten inom den tid som specialdomstolen har bestämt.

3. The Registrar shall transmit the order for the temporary transfer of the convicted person to the national authorities of the requested State. The Registrar shall ensure the proper transfer of the convicted person from the requested State to the Special Court and back to the requested State for the continued imprisonment after the expiration of the period of temporary transfer decided by the Special Court. The convicted person shall receive credit for the period he or she may have spent in the custody of the Special Court.

3. Registratören skall meddela de behöriga myndigheterna i den anmodade staten om begäran om tillfällig överföring av den dömda personen. Registratören skall tillse att den dömda personen överförs på vederbörligt sätt från den anmodade staten till specialdomstolen och, sedan den tid för den tillfälliga överföringen som specialdomstolen bestämt har löpt ut, på motsvarande sätt överförs tillbaka till den anmodade staten för fortsatt verkställighet. Den dömda personen skall få tillgodoräkna sig tid som han eller hon har varit frihetsberövad vid specialdomstolen.

Article 5

Non-bis-in-idem

The convicted person shall not be tried before a court of the requested State for acts constituting a crime falling within the jurisdiction of the Special Court, for which he or she has already been tried by the Special Court.

Artikel 5

Non bis in idem

Den dömda personen får inte ställas inför rätta vid en domstol i den anmodade staten för gärningar som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion och för vilka han eller hon tidigare har lagförts av specialdomstolen.

Article 6

Inspection

1. The competent authorities of the requested State shall allow the inspection of the conditions

Artikel 6

Inspektion

1. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall tillåta Internationella rödakorskommittén, ICRC,

of detention and the treatment of the prisoner(s) by the International Committee of the Red Cross (hereinafter "ICRC"). The frequency of visits shall be determined by the ICRC. The Special Court can furthermore request the ICRC to carry out such an inspection. The ICRC shall submit a confidential report based on the findings of these inspections to the requested States and to the President of the Special Court.

att inspektera förhållandena i fängelset och behandlingen av internen eller internerna. Besöksfrekvensen skall bestämmas av ICRC. Specialdomstolen kan vidare begära att ICRC verkställer en sådan inspektion. ICRC skall till den anmodade staten och till specialdomstolens president avge en konfidentiell rapport på grundval av vad som framkommer vid dessa inspektioner.

2. The requested State and the President of the Special Court shall consult each other on the findings of the reports referred to in the previous paragraph. The President of the Special Court may thereafter request the requested State to report to him or her any changes in the conditions of detention suggested by the ICRC.

2. Den anmodade staten skall samråda med specialdomstolens president om vad som framkommer i de rapporter som avses i punkt 1 ovan. Presidenten får därefter begära att den anmodade staten rapporterar till honom eller henne om eventuella ändringar av fängelseförhållandena som föreslagits av ICRC.

Article 7

Information

1. The requested State shall immediately notify the Registrar of the following:

a) if the convicted person has completed his or her sentence, two months prior to such completion;

b) if the convicted person has escaped from custody;

c) if the convicted person has deceased; and

d) if the convicted person becomes eligible for early release, pardon or commutation

Artikel 7

Underrättelser

1. Den anmodade staten skall omedelbart underrätta registratören

a) när två månader återstår av strafftiden,

b) om den dömda personen har rymt,

c) om den dömda personen har avlidit och

d) om den dömda personen kan komma i fråga för frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning sex månader i

of sentence, six months or as soon as practicable prior to such early release, pardon or commutation of sentence.

förväg eller så snart det är praktiskt möjligt.

2. Notwithstanding the previous paragraph, the Registrar and the requested State shall consult each other on all matters relating to the enforcement of the sentence upon the request of either party.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel skall registratören och den anmodade staten, på begäran av endera parten, samråda i alla frågor som rör verkställigheten av straffet.

Article 8

Early release, pardon and commutation of sentences

1. If, pursuant to the applicable national law of the requested State, the convicted person is eligible for early release, pardon or commutation of the sentence, the requested State shall notify this to the Registrar, in advance of such eligibility, and shall include in any such notification all the circumstances pertaining to the eligibility for early release, pardon or commutation of the sentence.

2. The Special Court will give its view as to whether early release, pardon or commutation of sentence is appropriate. The requested State will take these views into consideration and respond to the Special Court prior to taking any decision in the matter.

3. Following the receipt of the response, the Special Court may request the transfer of the convicted person in accordance with paragraph 2 of Article 9.

Artikel 8

Frigivning i förtid, nåd och straffnedsättning

1. Den anmodade staten skall i förväg meddela registratören om den dömda personen enligt dess tillämpliga lag kan komma i fråga för frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Ett sådant meddelande skall innehålla alla de omständigheter som medför att den dömda personen kan komma i fråga för en sådan åtgärd.

2. Specialdomstolen skall yttra sig om lämpligheten av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Den anmodade staten skall beakta yttrandet och svara specialdomstolen innan den fattar beslut i frågan.

3. När specialdomstolen har tagit emot svaret, får den begära att den dömda personen överförs i enlighet med artikel 9.2.

Article 9**Artikel 9***Termination of enforcement**Upphörande av straffverkställigheten*

1. The enforcement of the sentence shall terminate:

1. Straffverkställigheten skall upphöra

a. when the convicted person has completed his or her sentence;

a) när den dömda personen har avtjänat straffet,

b. when the convicted person has died;

b) när den dömda personen har avlidit,

c. when the convicted has been released as a result of being granted early release, pardon or commutation of sentence; or

c) när den dömda personen har frigivits till följd av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning, eller

d. when the Special Court has issued a decision as referred to in paragraph 2.

d) när specialdomstolen meddelat beslut med stöd av punkt 2 i denna artikel.

2. The Special Court may at any time decide to request the termination of the enforcement in the requested State and transfer the convicted person to another State or to the Special Court.

2. Specialdomstolen får när som helst besluta att begära att verkställigheten avbryts i den anmodade staten och att den dömda personen överförs till en annan stat eller till specialdomstolen.

3. The competent authorities of the requested State shall terminate the enforcement of the sentence as soon as it is informed by the Registrar of any decision or measure as a result of which the sentence ceases to be enforceable.

3. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall avbryta straffverkställigheten så snart de har blivit underrättade av registratören om beslut eller åtgärd som medför att domen inte längre kan verkställas.

4. Upon the termination of the enforcement of a sentence, the Registrar shall in consultation with the requested State make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the requested State or in the case of death, the repatriation of the convicted person's body.

4. Vid upphörande av straffverkställigheten skall registratören i samråd med den anmodade staten vidta lämpliga åtgärder för att från den anmodade staten överföra den dömda personen eller, om den dömda personen har avlidit, dennes kropp.

Article 10*Impossibility to enforce sentence*

If, at any time after the decision has been taken to enforce the sentence, for any legal or practical reasons, further enforcement has become impossible, the requested State shall promptly inform the Registrar. The Registrar shall make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person. The competent authorities of the requested State shall allow for at least sixty days following the notification of the Registrar before taking other measures on the matter.

Artikel 10*Hinder mot straffverkställighet*

Om det, sedan beslut att verkställa straffet har fattats, av rättsliga eller praktiska skäl har blivit omöjligt att fullfölja verkställandet av straffet, skall den anmodade staten omedelbart underrätta registratören. Registratören skall vidta lämpliga åtgärder för att överföra den dömda personen. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten får inte vidta andra åtgärder i ärendet förrän 60 dagar har förflutit från det att registratören underrättades.

Article 11*Costs*

1. Unless the parties agree otherwise, the Special Court shall bear the expenses related to the following:

a. the transfer of the convicted person to and from the requested State, including the temporary transfer to and from the Special Court for the purposes of appearing as a witness in a proceeding before the Special Court; and

b. the repatriation of the body of the convicted person, in case of his or her death.

2. The requested State shall pay all other expenses incurred by the enforcement of the sentence, including, but not limited to, medical treatment for the convicted person, if needed.

Artikel 11*Kostnader*

1. Om parterna inte kommer överens om annat, skall specialdomstolen betala de kostnader som hänför sig till följande:

a) Överföringen av den dömda personen till och från den anmodade staten, däribland tillfällig överföring till och från specialdomstolen i syfte att vittna i en rättegång i specialdomstolen.

b) Överföringen av den dömda personens kropp om han eller hon dör.

2. Den anmodade staten skall betala alla andra kostnader som förorsakas av verkställandet av straffet, däribland, men inte begränsat till, nödvändig medicinsk behandling av den dömda personen.

Article 12*Entry into force*

This Agreement shall be signed by both Parties. It shall be subject to ratification by Sweden, and shall enter into force on the first day of the first month following the date of receipt by the Special Court of the notification from Sweden of its ratification

Artikel 12*Ikraftträdande*

Detta avtal skall undertecknas av båda parter. Det skall ratificeras av Sverige och träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter dagen för specialdomstolens mottagande av Sveriges meddelande om ratifikationen.

Article 13*Duration of the Agreement*

1. This Agreement shall remain in force as long as sentences of the Special Court are being enforced by the requested State under the terms and conditions of this Agreement.

2. Upon consultation, either party may terminate this Agreement, with two months' prior notice in writing. This Agreement shall not be terminated before the sentences to which this Agreement applies have been terminated and, if applicable, before the transfer of the convicted person as provided for in Article 10 has been effected.

Artikel 13*Avtalets varaktighet*

1. Detta avtal skall förbli i kraft så länge specialdomstolens domar verkställs av den anmodade staten i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

2. Vardera parten får efter samråd skriftligen säga upp detta avtal med två månaders uppsägningstid. Avtalet skall inte upphöra att gälla förrän de straff som det omfattar har upphört och, i förekommande fall, överföringen av en dömd person har verkställts i enlighet med artikel 10.

Article 14*Amendment*

This Agreement may be amended by mutual consent of the parties.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Artikel 14*Ändringar*

Detta avtal får ändras genom ömsesidigt samtycke av parterna.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Done at Freetown this 15th day of October, 2004, in duplicate, in the English language.

Undertecknat i Freetown den 15 oktober 2004 i två exemplar på engelska språket.

For the Special Court for Sierra Leone:

För Specialdomstolen för Sierra Leone:

Robin Vincent

Robin Vincent

Registrar

Registrator

For the Government of Sweden:

För Sveriges regering:

Hans Dahlgren

Hans Dahlgren

State Secretary for Foreign Affairs

Kabinettssekreterare

BILAGA 4

Konstitutionsutskottets yttrande 2005/06: KU7y

Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 4 april 2006 beslutat bereda konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2005/06:93 Samarbetet med Specialdomstolen för Sierra Leone i den del som rör regeringsformens bestämmelser om ingående av internationella överenskommelser, m.m. jämte de motioner som kunde komma att väckas i ärendet.

Konstitutionsutskottets överväganden

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förenta nationerna träffade den 16 januari 2002 ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en oberoende särskild domstol, Specialdomstolen för Sierra Leone, för att lagföra de personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell sierraleonsk rätt som har begåtts i Sierra Leone den 30 november 1996 eller senare.

På initiativ av specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Överenskommelsen undertecknades den 15 oktober 2004.

I propositionen föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Därutöver föreslås att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Regeringen lägger också fram förslag till en lag som reglerar samarbetet med specialdomstolen.

Lagen med följdändringar i andra lagar föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Bakgrund

Andra internationella brottmålsdomstolar och svensk lagstiftning om dem

FN:s säkerhetsråd beslutade 1993¹ att inrätta en internationell tribunal för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna i f.d. Jugoslavien sedan år 1991 (Jugoslavientribunalen). Beslutet fattades med åberopande av kapitel 7 i FN-stadgan.

Året därpå beslutade säkerhetsrådet² att inrätta en internationell tribunal för att beivra folkmord och andra allvarliga brott mot internationell humanitär rätt som begåtts i Rwanda eller av medborgare i Rwanda på angränsande staters territorier mellan den 1 januari och den 31 december 1994 (Rwandatribunalen). Även det beslutet fattades med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan.

Bestämmelserna i kapitel 7 ger säkerhetsrådet behörighet att vidta åtgärder för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Det innebär att besluten att inrätta Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen och bestämmelserna i deras stadgor, om t.ex. jurisdiktion och samarbete, är bindande för alla FN:s medlemsstater. Medlemsstaterna är t.ex. skyldiga att bistå tribunalerna med upptagande av vittnesmål, gripande eller kvarhållande av personer och överlämnande eller överföring av anklagade till tribunalerna. Av stadgorna följer däremot inte någon skyldighet för medlemsstaterna att verkställa straff som utdömts av tribunalerna. En stat kan dock förklara sig villig att göra det, vilket Sverige har gjort.

Den första permanenta internationella brottmålsdomstolen för utredning och lagföring av allvarliga brott mot humanitär rätt inrättades genom antagandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen den 17 juli 1998 (Romstadgan). Sverige har tillträtt Romstadgan³. Den trädde i kraft den 1 juli 2002. Internationella brottmålsdomstolen har till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen sin grund i en multilateral överenskommelse, och Romstadgan är därför bindande endast för de stater som valt att tillträda den.

Sveriges samarbete med Internationella brottmålsdomstolen regleras i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Samarbetet med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen regleras i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen). I den lagen finns bestämmelser om utlämning av personer till tribunalerna, rättslig hjälp och straffverkställighet m.m.

I svensk rätt finns särskilda lagar som behandlar samarbete med andra stater i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål. I lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella

¹ Resolutionerna 808 (1993) och 827 (1993).

² Resolution 955 (1994).

³ SÖ 2002:59.

tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen) regleras samarbete i sådana frågor med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Tribunallagen är tillämplig när någon av dessa tribunaler begär rättsligt biträde av Sverige.

Specialdomstolens behörighet

Specialdomstolen för Sierra Leone är inte inrättad genom beslut av FN:s säkerhetsråd med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan. Den är i stället, liksom Internationella brottmålsdomstolen, inrättad på traktaträttslig grund. Med inrättandet av specialdomstolen följer därför ingen förpliktelse för andra stater än Sierra Leone att samarbeta med domstolen. Säkerhetsrådet har dock i resolutioner uppmanat alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med specialdomstolen.

Enligt avtalet mellan FN och Sierra Leones regering och den till avtalet bilagda stadgan som sätter upp de rättsliga ramarna för specialdomstolen, har domstolen behörighet att lagföra personer som bär det största ansvaret för allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt och viss nationell rätt i Sierra Leone, begångna på Sierra Leones territorium sedan den 30 november 1996.

De brott som faller inom specialdomstolens behörighet är brott mot mänskligheten, brott mot krigets lagar, vissa andra överträdelser av internationell humanitär rätt och vissa nationella sierraleonska brott.

Specialdomstolen saknar, till skillnad från de internationella tribunalerna, behörighet att redan med stöd av sin stadga kräva en person utlämnad från en annan stat.

Ingående av internationella avtal m.m.

Bestämmelser i regeringsformen

I 10 kap. regeringsformen finns bestämmelser om Sveriges förhållande till andra stater och mellanfolkliga organisationer.

En överenskommelse med annan stat eller med mellanfolklig organisation ingås enligt 10 kap. 1 § av regeringen. I vissa fall skall riksdagen godkänna överenskommelsen. Enligt 10 kap. 2 § första stycket får regeringen inte ingå en för Sverige bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt den, om överenskommelsen förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas eller om överenskommelsen i övrigt gäller något ämne i vilket riksdagen skall besluta. Dessutom krävs enligt 10 kap. 2 § tredje stycket att riksdagen godkänner överenskommelser som är av större vikt.

Enligt 10 kap. 2 § andra stycket skall ett beslut om godkännande av en internationell överenskommelse, i de fall en särskild beslutsordning är föreskriven för det riksdagsbeslut som förutsätts, fattas i samma ordning som

det beslutet. Detta innebär att om en internationell överenskommelse förutsätter exempelvis en grundlagsändring, skall även överenskommelsen godkännas i grundlagsordning, dvs. genom två beslut med mellanliggande val.

I 10 kap. 5 § regleras frågor om överlåtelse av beslutanderätt. Enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket kan rättskipnings- eller förvaltningsuppgift som inte direkt grundar sig på regeringsformen genom beslut av riksdagen överlåtas till bl.a. mellanfolklig organisation. Riksdagen får också i lag bemyndiga regeringen eller annan myndighet att i särskilda fall besluta om sådan överlåtelse. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning skall riksdagens beslut fattas med minst tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Regeringens bedömning av förhållandet till regeringsformens bestämmelser om ingående av internationella överenskommelser m.m.

Regeringen bedömer i propositionen att specialdomstolen för Sierra Leone är en mellanfolklig organisation enligt 10 kap. 1 § regeringsformen och att ett samarbete med domstolen enligt förslagen i propositionen inte förutsätter någon överlåtelse av beslutanderätt.

Regeringen redovisar att Lagrådet har uttalat att det hade varit värdefullt om det inom ramen för lagstiftningsärendet närmare hade belysts hur avtalet med specialdomstolen förhåller sig till regeringsformens bestämmelser i 10 kap. rörande internationella överenskommelser, varvid en bedömning hade bort göras med avseende på såväl regeringens möjligheter att träffa överenskommelser med specialdomstolen som riksdagens medverkan. Lagrådet har också uttalat att det i lagrådsremissen saknas en analys av huruvida avtalet och de nu föreslagna lagändringarna innebär att rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter överläts till specialdomstolen och om så är fallet, hur detta förhåller sig till bestämmelserna i 10 kap. 5 § regeringsformen.

Regeringen anför med anledning av det Lagrådet uttalat om *ingående av avtal med specialdomstolen* följande⁴.

Som tidigare har nämnts kan regeringen enligt 10 kap. 1 § RF ingå en internationell överenskommelse med en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Enligt förarbetena (prop. 1973:90 s. 357) omfattar uttrycket ”mellanfolklig organisation” bara organisationer som är rättssubjekt enligt folkrätten och så sägs vara fallet i huvudsak med organisationer som är sammanslutningar av stater.

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av vad som är en mellanfolklig eller internationell organisation med rättslig personlighet. Vanligtvis brukar dock sägas att en mellanfolklig organisation för det första skall skapas genom en internationell överenskommelse, för det andra skall vara ett självständigt organ samt för det tredje, skall ha etablerats i enlighet med internationell rätt.

⁴ Prop. 2005/06:93 s. 29 f.

När det gäller det *första kriteriet*, att organisationen skall skapas genom en internationell överenskommelse, kan konstateras att domstolen grundas på ett avtal mellan FN och Sierra Leones regering. Traditionellt sett har internationella avtal främst ingåtts mellan stater men det blir allt vanligare att också internationella organisationer är parter i internationella avtal. 1986 års Wienkonvention om traktaträtten mellan stater och internationella organisationer eller organisationer sinsemellan (SÖ 1988:39) behandlar sådana avtal. Sverige har tillträtt 1986 års konvention men den har ännu inte trätt i kraft. Enligt regeringens uppfattning måste domstolen anses vara skapad genom en internationell överenskommelse.

Beträffande det *andra kriteriet*, att organisationen skall vara ett självständigt organ, kan konstateras att domstolen enligt avtalet skall ha domarkammare, åklagare och registratorskontor, som samtliga har från FN och Sierra Leones regering fristående uppgifter. Vidare har domstolens anställda privilegier och immuniteter. Härill kommer att domstolen har rättskapacitet att ingå kontrakt, införskaffa och disponera egendom, driva juridiska processer samt sluta avtal med andra länder inom sitt område. Enligt regeringens uppfattning står härmed klart att domstolen är ett självständigt organ.

När det gäller det *tredje kriteriet*, att organisationen skall vara etablerad i enlighet med internationell rätt, kan konstateras att avtalets folkrättsliga ursprung är FN:s säkerhetsrådsresolution 1315 (2000) i vilken säkerhetsrådet uppdrog åt FN:s generalsekreterare att förhandla fram ett avtal med Sierra Leones regering i syfte att etablera en oberoende särskild domstol. Den 16 januari 2002 ingick FN och Sierra Leones regering ett sådant avtal. Avtalet är upprättat i enlighet med 1986 års Wienkonvention om traktater mellan internationella organisationer och stater. Specialdomstolen har vidare i ett eget rättsfall karaktäriserat sig som ett internationellt rättssubjekt. Ingen stat har protesterat mot denna karakteristik. Enligt regeringens uppfattning måste specialdomstolen härigenom anses vara etablerad i enlighet med internationell rätt.

Mot bakgrund av ovanstående redogörelse står det enligt regeringens uppfattning helt klart att specialdomstolen är ett rättssubjekt enligt folkrätten oavsett att Sverige inte är medlem av domstolen och att den heller inte har inrättats genom ett avtal mellan stater.

Sammanfattningsvis är det således regeringens uppfattning att Specialdomstolen för Sierra Leone är att betrakta som en sådan mellanfolklig organisation som regeringen enligt 10 kap. 1 § RF kan ingå internationella överenskommelser med. Eftersom avtalet om straffverkställighet förutsätter lagstiftning skall det enligt 10 kap. 2 § RF godkännas av riksdagen.

När det gäller överlåtelse av beslutanderätt konstaterar regeringen att Lagrådet har väckt frågan om ett utlämnande för lagföring till specialdomstolen i allt fall när det rör en svensk medborgare – bl.a. mot bakgrund av den vidsträckta domsrätt den svenska rättsordningen tillerkänner svenska domstolar – bör ses som *överlåtelse av rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning*. Regeringen anför med anledning härav följande⁵.

I lagstiftningsärendet med anledning av Sveriges tillträde till Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) gjordes bedömningen att Sverige, genom att ansluta sig till stadgan, i viss utsträckning överlämnade rättskipande uppgifter till domstolen (prop.

⁵ Prop. 2005/06:93 s. 30 f.

2000/01:122 s. 86, bet. 2000/01:JuU30). Det finns därför anledning att i det här sammanhanget belysa hur samarbetet med ICC förhåller sig till 10 kap. 5 § fjärde stycket RF.

Enligt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen gäller den grundläggande förutsättningen att en nationell utredning eller lagföring (som sker eller har skett på ett tillbörligt sätt) har företräde framför ett förfarande inför domstolen, den s.k. komplementaritetsprincipen. Principen kommer till uttryck i artikel 17 i Romstadgan där det framgår att ICC i sådana fall, som huvudregel, skall avvisa en sak p.g.a. bristande processförutsättningar. Detta gäller dock inte om ICC finner att staten, t.ex. Sverige, saknar vilja eller förmåga att genomföra undersökningen eller lagföringen på ett tillbörligt sätt (se prop. 2001/02:88 s. 33). I ett sådant fall har ICC möjlighet att bestämma att lagföringen inte skall ske i Sverige utan vid ICC. En eventuell svensk lagföring måste då avbrytas. Romstadgan ger härutöver ICC ett visst utrymme att i undantagsfall vidta utredningsåtgärder, som också kan inbegripa myndighetsutövning, på en stats territorium utan att statens samtycke har kunnat inhämtas (se prop. 2000/01:122 s. 87 f.). Det är alltså i dessa båda avseenden som Romstadgan har bedömts förutsätta överlåtelse av rättskipningsuppgifter.

Till skillnad från vad som gäller för ICC, kan specialdomstolen inte i något fall ensidigt besluta att överta en svensk lagföring. Det förhållandet att Sverige formellt har jurisdiktion parallellt med specialdomstolen beträffande vissa brott förutsätter inte, i de fall lagföring sker vid specialdomstolen, att rättskipningsuppgifter har förts över till den. I de fall lagföring inte sker i Sverige är det nämligen inte fråga om en svensk uppgift (jfr SOU 1984:14 s. 86 f.). Sverige lämnar följaktligen inte ifrån sig någon beslutanderätt till specialdomstolen.

Det föreslagna samarbetet med specialdomstolen förutsätter således inte någon överlåtelse enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket RF i det avseende som Lagrådet har pekat på. Inte heller i övrigt finns det i förevarande ärende något inslag av överlåtelse av sådana uppgifter till specialdomstolen. Specialdomstolen ges t.ex. inte, till skillnad från vad som ovan nämnts om ICC, något utrymme att vidta utredningsåtgärder i Sverige.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet gör inte någon annan bedömning av förslagens förhållande till bestämmelserna i regeringsformen än vad regeringen gjort i propositionen.

Stockholm den 4 maj 2006

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Inger Jarl Beck (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Anders Bengtsson (s), Helene Petersson (s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Billy Gustafsson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Karin Åström (s), Gustav Fridolin (mp), Carl-Erik Skårman (m) och Liselott Hagberg (fp).